

Hayat Yolculuğumuzun Önemli Bir Safhası: Üniversite yılları

Lisenin bittiği ve üniversitenin başladığı nokta, gençlerimizin gözünde çoğunlukla **bir yarışın bitiş çizgisi** olarak algılanıyor. Sanki o çizgiyi geçip ipi göğüslediğinizde her şey değişecek gibi geliyor. O noktaya ulaştınca uzaya çıkmış gibi bir his oluşuyor, ayrı bir âlemden, istediği şekilde hareket edebileceği bir yer olarak algılıyor. Yer çekimi yok, kural yok, her şey serbest gibi.

Bu nokta, yani liseden üniversiteye geçiş noktası, farklı dönemlerdeki gençlerde farklı şekilde algılar oluşturmuş. 1960'lı yıllarda farklı algılanmış, 1980'li yıllardaki algı daha farklı olmuş ve nihayet günümüze gelindiğinde de benzeyen ve benzemeyen yönleriyle birlikte yeni bir algı söz konusu. Biraz bu algıyı irdeleyelim. Üniversite çağındaki gençlerimiz geldiği noktayı nasıl algılıyor?

Liseli diye bir kavram var, bir de üniversiteli kavramı var. Liseli zil çalar, derse girer; zil çalar, teneffüse çıkar. Hâlbuki üniversiteli böyle değildir. Derse ister girer, ister çıkar. İsterse de dersin ortasında kapıyı vurup çıkar. Lisede dersler 40-45 dakikadır. Üniversitelinin dersleri de aşağı yukarı benzer süredir ama bazen iki ders birleştirilir, bu sefer adı "Blok ders" olur. "Abi hoca bi blok ders yaptı ki sorma gitsin..." diye anlatılacak malzeme olur. Üniversitede de ders anlatılan sınıflar vardır ama adı "Amfi" olduğu için daha havalıdır. Ders bitip amfiden çıkınca okulun bahçesine çıkarsın ama adı "kampüste geziyorum" olduğu için daha havalıdır. Derslerden sınava girer ama adı "vize" ve "final" olduğu için kendini farklı hisseder. Lisede kavgacı tipler "çıkışta görüşürüz" diye birbirini tehdit eder. Üniversiteli ise "çıkışta görüşürüz" demez, "çıkışta eylem yapalım, pankartları hazırlayın" der. Üniversiteli dediğin banklara filan oturmaz, direk çimlere oturur, tek başına da oturmaz, 6-7 kişi kız erkek karışık oturur, birinin elinde de gitar olur. Özgürdür artık, derse girmez, sabahtan akşama kadar kantinde oturur. Pantolonu öyle olur ki dışardan bakan bir vatandaş "eyvah, ha düştü, ha düşecek" diye korku yaşar. Saçının bir tarafı bir yere, diğer tarafı da başka yere uzanır. Sakalı ayrı bir âlemdir. Normalde çok garip karşılayacağı tipteki birine "Kanka, tarz olmuşsun" diye iltifat etmesi gerekir. Çünkü artık liseli değildir. Ayıp şeyler söyler ama mühendislik okuyorsa bunu mühendislik tabirleriyle; tıp okuyorsa tıbbi terminoloji ile söyler. Artık bunlar ayıp değil, bilimsel espri sayılır. İçki, uyuşturucu, her türlü ahlaksızlık özgürlüğün ve isyankârlığın sembolü olarak görülür. Bunlara acayip bakmamak gerekir çünkü artık liseli değildir. Bir gruba dâhil olmalı ve beraberce "ortama akmalıdır". Dersler ikinci, belki üçüncü plandadır. Asıl önemli olan kulüplere üye olmak, orada sosyalleşmek, mümkünse Erasmus'la, değilse Work and Travel ile yurt dışına çıkmak, New York'u görmek, özgüveni geliştirmek ve havalı olmaktır. Gezmek, eğlenmek en önemlidir çünkü bir daha o yaşta ve o ortamda olamayacaktır. Hayatın tadını çıkarmak lazımdır vs. vs.

Aslında "üniversiteli" diye farklı bir topluluğu yurt dışından, bir yerlerden getirtmiyoruz. Yani üniversiteli diye ayrı bir topluluk yok. Ülkemiz lise gençliğini alıyoruz, sınavdan sonra bir sonraki eğitim basamağı olan yeni bir yere koyuyoruz. Ama algı o kadar önemli ki, lisede beraber olduğun kişilerin birkaç ay içinde, bazen birkaç hafta içinde ya da bir anda değiştiğini görebiliyorsun. Bir anda değişim nasıl olur diyebilirsiniz? Eğer kişi o değişimi zaten istiyorsa, özlüyorsa, bekliyorsa; o ortamı bulur bulmaz bir anda değişebilir, özlediği ortama hemen ayak uydurur. Başta yapmacık olur ama sonrasında tamamen içine girer.

Maalesef üniversiteli olmak algısı genelde değerlerimizden uzak olduğu için ortaya çıkan sonuç da değerlerimize aykırı ve uzak oluyor. Neticede okuyup meslek edinsin, hayata atılsın diye emekler harcanan, adaklar yapılan, YKS sınavlarında okulların bahçelerinde Yasin-i şerifler okunup dualar edilen, kazandığı haberi ile kutlamalar yapılan, bayram edilen gençlerimiz girdikleri ortamlarda bozulmakta, dejenere olmakta, kimisi değişik örgütlerin pençesine düşüp hayatını karartmakta, kimisi aile ocağından aldığı imanını, terbiyesini yitirip falanist, filanist, anarşist olmakta, kimisi bozuk arkadaş gruplarının etkisiyle alkolik bir tip haline gelmekte, kimisi uyuşturucu denilen illete veya kumara alışmakta, kimisi kız arkadaşı veya bilgisayar oyunlarına dadanıp gecesi gündüzü karışıp üniversiteyi bile bitirememekte ve büyük heveslerle, mutluluklarla gelinen ortam hem kendisi hem ailesi hem de cemiyet için hayal kırıklığı veya felaket halini almaktadır. Bahsettiğimiz hadiseler üniversiteler için nadir şeyler değildir maalesef. Tabi bu gibi durumlardan rahatsız olmayanlar, bunları normal karşılayanlar olduğu gibi bunlardan endişe eden, böyle durumlara düşmek istemeyen, değerlerini kaybetmekten korkan gençlerimiz ve aileler de var elbette. Muhafazakâr deniliyor, peki muhafazakâr ne demek? Bir şeyleri muhafaza eden insan demektir. Abdestini, namazını muhafaza eden, kılığını kıyafetini muhafaza eden, edebini ahlakını muhafaza eden, en önemlisi imanını muhafaza eden insan demektir. Ama bozuk ortamların, kötü arkadaş çevrelerinin, kalbi karartan günahların tesiriyle bunların hepsini kaybedip hala kendini muhafazakâr zanneden gençler ortaya çıkıyor. Temiz ailelerden yetişen gençlerimiz böyle duruma düşmekten çekiniyor, böyle olmak istemiyor. Veya biraz değişeyim ama bu kadar da olmayayım diye düşünebiliyor.

Hiç düşündünüz mü; acaba liseden üniversiteye geçiş noktası bu kadar belirginleştirilmeseydi ve eğitim hayatının içinde bir durak olarak algılsaydı nasıl olurdu? Mesela "üniversite birinci sınıfta okuyorum" yerine "13. sınıfta okuyorum", "14. sınıfa geçtim" gibi şeyler olsaydı etkisi ne olurdu? Daha az havalı ama daha gerçekçi olmaz mıydı? Amfilere değil, yine sınıflara gidiyor olsaydık; kampüste değil okulun bahçesinde dolaşıyor olsaydık; vize ve finallerimiz yerine sınavlarımız olsaydı; AA almasaydık da 5 alsaydık; özgür olmasaydık da hayata hazırlanıyor olsaydık acaba gençlerimiz üzerindeki etkisi nasıl olurdu? Mevcut eğitim sisteminde belli bir mesleğin diplomasını almak için 16 ila 18 yıl arası bir süre öngörülmüş. Bunun son 4-5 yılının ilk 12 yıldan, hangi mesleği yapacağınızı tercih etmiş olmanız dışında ne gibi farkı var diye düşünmek iyi olmaz mı?

Tabi, uzayda gibi olmaktan yani üniversite ortamından öğretim üyeleri de paylarını alabiliyor. Şu tarz söylemlerle karşılaşabiliyorsunuz: "Gençler! Siz artık reşit bireylersiniz. Ne ödevinizi kontrol ederiz, ne çalışıp çalışmamanıza karışırız. Hayat sizin hayatınız, bizi ilgilendirmez. Bizim görevimiz size bilimi sunmak; alıp almamak sizin bileceğiniz iş. Hayatınıza dair nasıl karar vereceğinizi bugüne kadar öğrenmeniz gerekirdi."

İyi de, bugüne kadar gençlerimize kim hayatı anlatmıştı ki!

- Mutlu bir hayat sürmenin kuralları nelerdir diye anlatan oldu mu hiç?

- İnsanı dünya hayatında mutsuz eden, tükenmişliğe sürükleyen kalp hastalıklarından bahseden birilerini biliyor musunuz?
- Atılacağı iş dünyasındaki iletişimin inceliklerini anlatan, astına ve üstüne nasıl davranması gerektiğini öğreten birilerini söyleyebilir misiniz?
- Nasıl bir evlilik yapmak, ne tip bir aile kurmak insana huzur getirir diye bahseden oldu mu hiç?
- Hatalı bir evlilik yaptığınızda ne gibi felaketlerle karşılaşacağınızı anlatan bir lise hocanız oldu mu?
- Çocuk nasıl yetiştirilir, insanın çocuğu oldu mu ona karşı sorumlulukları nelerdir diye konuşan bir eğitimci hatırlıyor musunuz?
- Çocuğunu hatalı şekilde yetiştirirsen başına ne gibi işler geleceğini, dünya hayatının nasıl bir zindana dönüşeceğini anlatan bir öğretmenizi biliyor musunuz?
- Zaman nasıl değerlendirilir, başarılı olmak için zamanı ne şekilde planlamak gerekir diye üstünde duran bir üniversite hocanız oldu mu?

Bu sorulara evet cevabını verebilecek az kişi vardır muhtemelen. Hâlbuki tüm bu soruların cevaplarını bilmek gençlerimizin hakkı. Yol gösterilmek, rehberlik edilmek gençlerimizin hakkı. Hiçbir bilgi verilmeyip sonrasında tökezleyince "gençlikte hayır yok" demek doğru olur mu? Ne verdin de ne istiyorsun demezler mi?

Aslında yaşı biraz daha büyük olup bu safhalardan geçen insanlara büyük sorumluluk düşüyor mu? Gençlerimizin bu eksikliklerini telafi etmek, gençlerimizin sorularının cevaplarını bulmalarına yardımcı olmak şart değil mi? Uzay boşluğundan indirip gerçek dünyaya ve burada karşılaşacağı problemlere hazırlamak ve tabi ki dünya hayatına olduğu gibi, ahiret hayatına da hazırlamak bir zaruret değil mi? Aslında dünya ve ahiret hayatı birbirinden bağımsız değil. İkisinin hazırlığı da aynı bilgilerden geçiyor. Gayemiz eksik kalan bilgileri gençlerimizin kazanmalarına yardımcı olmak olmalı.

Gençlerimizin ve aynı zamanda tüm kuşakların hayata hazırlanmalarında, eksik kalan bilgileri kazanmalarında çok önemli bir engel var: Ekranlar ve yol açtığı bağımlılıklar. Televizyonlarla başlayan, internetle artan, akıllı telefonlar ve sosyal medya ile had safhaya çıkan bağımlılıklarımız hayattaki başarımız önünde en büyük engellerden biri olacak gibi gözüküyor. Tabi, pandemi dönemini de unutmamak gerek, pandemi ile birlikte her yaştaki her kuşaktaki fertler olarak iyice ekranlara yapıştık. Bilgisayar başlarında saatler geçirdik. Bir yandan derslerimize çalıştık ama bir yandan da arta kalan zamanlarda ekranlardan bir şeylere maruz kaldık. Maruz kaldığımız şeyler ise çoğunlukla kalbi parlatan, ferahlatan şeyler değil, negatif yönde etkileyen şeyler oldu.

Hal böyle olunca ruhumuzun gıdası olacak olan gönül bilgilerinden uzak kaldık. Peygamber efendimizden sallallahü aleyhi ve sellem gelen ve yolumuzu aydınlatacak bilgiler bakımından zayıf kaldık. Peki, kalbimizin gıdası nedir? Hani ruhun gıdası şudur, budur diyorlar ya; ruhun gerçekten gıdası nedir? Bunu İslam alimleri bildirmişler.

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bedenimizin sıhhati için, sabahtan akşama kadar yiyip içiyor, her türlü gıdayı alıyoruz. **Beden gıdasını almayınca öleceği gibi, ruh da gıdasını almazsa ölür.** Vücut topraktan yaratıldığı için gıdası toprak maddeleri, ruh ise âlem-i emirden yaratıldığı için gıdası âlem-i emirdendir. Kur'an-ı kerim ve doğru din kitabı okumaktır, namaz kılmaktır, sohbet yani dinden bahsetmektir.

Dengeli, olgun insan, bedeni ve ruhu sıhhatte olan insandır. Herkeste, her ailede, bir sıkıntı hastalığı var, çünkü beden ve ruh beslenmiyor, denge bozukluğu meydana geliyor. Bu denge bozukluğunu gidermek için de, bütün dünyada kurulan hastaneler bir çare bulamıyor. Özellikle gayrimüslim ülkelerdeki hastane sayısı pek çoktur. Yalnız bu dünyaya inandıkları ve âhiretten mahrum kaldıkları için, acaba ne kadar daha çok yaşayabiliriz gayesiyle, neredeyse bütün paralarını tedaviye ayırıyorlar.

Sinir sisteminin bozukluğundan dolayı meydana gelen hastalıkların biri düzelse, biri bozuluyor. Sinir sisteminin yani ruhun düzelmesi için de, ruhun gıdasını alması gerekir. **Ruhun, kalbin gıdası dindir, ilimdir.** Din kitabı okumayanın, dinî sohbet yapmayanın, gönlü yani kalbi ölür. Önce hastalanır, zayıflar, birdenbire ölmez. Zayıfladıkça da, bedende olduğu gibi, derecesine göre sıkıntılar, anormallikler meydana gelir. Vücut zayıfladıkça, bu zayıflık insanda acılar, ızdıraplar meydana getirir. Bu hastalık bedene de yansır, bedende de bazı alametler meydana gelir. Netice itibariyle tedavi edilemezse, hayatı sona erer. İşte bunun gibi, ruhun hastalıkları da tedavi edilmezse sonunda ruh ölür, yani imanını kaybeder.

Bedene faydalı gıdalar olduğu gibi, bedeni tahrip eden zehirler de vardır. Bedeni ve ruhu beraber tahrip eden zehirler, haramlardır. Hem ruhu, hem bedeni dejenere eden, ikisini de hasta eden, ondan sonra ölüme sürükleyen, haramlardır. Haramlar da bellidir, hepsi kitaplarda yazılıdır. Kur'an-ı kerimde bunlar bildirilmiş, Peygamber efendimiz de, ümmetine açıklamıştır. Kumar, içki, zina, yalan, gıybet, kul hakkı, kalb kırmak gibi bütün haramlardan çok sakınmak gerekir. Günahlara devam etmek imanı zayıflatır ve sonunda ruhun ölümüne yani imansız olmaya sebep olur. Bunun için küçük büyük bütün günahlardan sakınmaya çalışmalıdır...

İslam alimlerinin bahsettiği bu gıdaları almayan kişiler iştahsız kalıyor, manevi iştahı kaçıyor, manevi gıdayı almak istemiyor. Adını bile duyunca kaçmak istiyor (Küçük bebek gibi). Biz akli başında insanlarız, her ne kadar iştahımız çekmese de, zorlayarak da olsa bu gıdayı almamız gerektiğini biliyoruz.

İslam alimlerinin kitaplarında bu hususla ilgili şöyle buyrulmaktadır:

Şûrâ suresi onüçüncü âyetinde mealen, (İman ve ibadet etmek, müşriklere güç gelir) ve Bekara suresi, kırkbeşinci âyetinde mealen, (Namaz kılmak, yalnız müminlere, Allahü teâlâdan korkanlara kolay gelir) buyuruldu.

Bedenin hastalığı, ibadetlerin yapılmasını güçleştirdiği gibi, (Bâtın) ın [kalbin ve ruhun] hasta olması da güçleştirir. Allahü teâlâ, islamiyeti, nefs-i emmâreyi, [yani kötülük isteyen] arzularından, âdetlerinden vaz geçirmek için gönderdi. Nefsin istekleri ve islamiyetin istekleri birbirinin zıttıdır, aksidir. O

halde, ibadetleri yapmakta güçlük çekmek, nefsin kötülüğünü gösteren bir alamettir. Nefsin arzularının kuvveti, bu güçlüğü çokluğu ile ölçülür. Nefsin hevâsı [istekleri] kalmayınca, güçlük de kalmaz.

İslam âlimlerinin kıymetli sözlerini bir misal ile açıklayalım:

Uzun süredir şeker hastalığı olup tedavi almamış olanlarda sinir hücreleri ölmeye başlar. Bilhassa bu durum ayaklarda çok olur. Böyle kişiler ayaklarını hissetmezler. Hissetmedikleri için de sobada ısıtırken yakabilirler ama haberleri olmaz. Yahut yara çıkar ama hissetmedikleri için üzerine basarak saatlerce yürürler ve yara derinleşir. Bu hastalara ayak bakım eğitimi verilir. Her gün eve gelince çorabını çıkarıp ayağını kontrol et denir. Yahut ayağını sobada ısıtma, sobaya çok yaklaştırma denir. Hâlbuki sağlıklı kişiye bunları demek abes kaçır. O zaten bunları doğal olarak yapar. Ama şeker hastalığı olanın da aklını kullanarak hissetmese bile kendini koruması icap eder.

Tıpkı bunun gibi ahir zamanda, içinde bulunduğumuz ortamların tesiri ile kalplerimiz kararıyor, bilerek ya da bilmeyerek işlediğimiz hatalar yüzünden kalbimiz hastalanıyor. Öyle olunca manevi gıdamız olan işleri yapmakta zorlanabiliyoruz. COVID-19'da olduğu gibi tat ve koku kaybımız oluyor. Ama akıllı kimse ölmek için tadını almasa bile gıdasını ihmal etmediği gibi, bizim de manevi gıdamızı almayı, ibadetlerimizi yapmayı ihmal etmememiz gerekiyor.

Müslümanların bilmesi, öğrenmesi lazım olan bilgilere (Ulûm-i islamiyye) müslümanlık bilgileri denir. Bu bilgilerin kimisini öğrenmek farzdır. Kimisini öğrenmek sünnet, bir kısmını öğrenmek de mübahdır. İslam bilgileri, başlıca iki büyük kısma ayrılır: Birincisi (Ulûm-i nakliyye)dir. Bunlara (Din bilgileri) de denir. Ehl-i sünnet âlimleri, bu bilgileri, Eshab-ı kiramdan, Onlar da Resulullahdan öğrendiler.

İslam bilgilerinin ikinci kısmı (Ulûm-i akliyye)dir. Canlıları öğrete (Ulûm-i tıbbiyye), cansızları öğrete (Ulûm-i hikemiyye) denir. Semaları, yıldızları öğrete (Ulûm-i felekiyye), Erd bilgilerine (Ulûm-i tabî'yye) demişlerdir. Ulûm-i akliyye, matematik, mantık ve tecribî bilgilerdir.

Liselerde, üniversitelerde okunan ulûm-i akliyye, yani tecribî ilimler, yani fen bilgileri ve yabancı diller, islamiyete ve mahluklara hizmet etmek niyeti ile öğrenilirse ve bu yolda kullanılırsa, faydeli olur. Bunlara çalışmak lazım olur ve sevab olur. Bunun içindir ki, ecdadımız, Şâm, Bağdat, Semerkand ve Endülüs müslümanları her türlü fende ve güzel sanatta pek ileri gitmiş, dünya birinciliğini ellerinde tutmuşlardı. Avrupanın ilim ve fen adamları, asırlar boyunca, islam fakültelerine gelip ihtisâs kazanırlar ve bununla öğrenürlerdi. Müslümanların o parlak medeniyetlerinin eserleri, bugün meydandadır ve dünya münevverlerini hayrân bırakmaktadır.

Bugün liselerde, üniversitelerde okutulan ve insanın bütün gençlik hayatına mal olan bilgiler, Allahü teâlânın emirlerine uyarak kullanılırsa, faydeli olur ve dünya ve ahiretin kazanılmasına sebep olur.

Medeniyet demek, yalnız ilim ve fen demek değildir. İlim ve fen, medeniyet için, ancak bir âlet, bir vâsıta. İlimde, fende çok ileri olan milletlere, fen vâsıtalarını ne yolda kullandıklarını incelemeyen, medenî demek büyük gaflettir. Pek

yanlıştır. Fabrikaların, motorlu vâsıtaların, gemi, tayyâre, atom cihâzlarının çok olması, gözleri kamaşdıran yeni buluşların artması, medeniyeti göstermez. Bunları medeniyet sanmak, her silâhlıyı gâzi, mücahit sanmağa benzer. Evet, mücahit olmak için en yeni harb vâsıtalarına mâlik olmak lazımdır. Fakat, bunlara mâlik olan, eşkiyalık da yapabilir.

Medeniyet, tamir-i bilâd ve terfîh-i ibâddır. Yani, beldeleri, memleketleri imar etmek ve bütün insanları, ruh, düşünce ve beden bakımlarından rahat yaşatmaktır. Bu iki gayeye vâsıl olmak, ancak ve yalnız ahkam-ı islamiyyeye, yani Allahü teâlânın emirlerine ve yasaklarına uymakla olur. İslamiyetten ayrıldıkça medeniyet geriler. İşte liselerde, üniversitelerde öğrenilen bilgiler, bütün fen vâsıtaları, fabrikalar, ağır sanayii, memleketleri imar için, insanları rahat ettirmek için kullanılırsa, faydeli olur, sevab olur. Memleketleri tahrîb, insanların hürriyetini ellerinden almak, köle yapmak için kullanılırsa, faidesiz olur, günah olur. Bunların faydeli olması, medeniyete hizmet etmesi ancak ve yalnız islam dinine uygun kullanmakla olur. Avrupa, Amerika, asırlardan beri, islam ahlakını, islam hukûkunu inceliyor. İslam dininin emirlerini, yasaklarını alıp, kendilerine mal ediyor. Onların bugünkü ilerlemesi, kanunlarında bile yer verdikleri, islamî kıymetler ve esâslar sâyesinde olduğu açıkça görülmektedir. Demek ki, bir milleti, bir gemiye benzetirsek, islam ahkamı, yani Allahü teâlânın emirleri ve yasakları, bu geminin güverte ve kaptan teşkilâtıdır. Bütün ilimler, fen bilgileri, endüstri kolları, ağır sanayii de bu geminin, çarkçı, makinist kısmı demektir. Gemide kaptan da, makinist de lazımdır. Biri bulunmazsa, gemi işe yaramaz, helâk olur.

O halde, dedelerimizin "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecmain" dünya çapındaki başarılarını, üstünlüklerini, yine elde etmek için, islam bilgilerinin her iki kısmını, yani hem dînimizi iyi öğrenmemiz ve ona sarılmamız, hem de ulûm-i akliyyeyi, asrımızın bütün teknik buluşlarını öğrenmeğe ve en iyi şekilde yapmağa çalışıp, bunları islam ahkamına uygun olarak kullanmamız lazımdır. Bunu başarinca, maddî, ma'nevî olgunlaşacak, bütün milletlere örnek olacak, bütün dünyaca sevilerek, hakim ve hami seçileceğiz.

Hadis-i şerifte, (El Cennetü tahte zilâlissüyûf) buyuruldu. Yani (İslamiyet, kafirlerdeki silâhların hepsini yapmakla ve bunları iyi kullanmak ile sağlam kalır). Bunun için, fen bilgilerine çok çalışmamız, atom bombası, roket, radar, füze yapmamız lazımdır. Aksi takdîrde din yıkılır. Bindörtyüz bu kadar sene evvel, bugünün kurtuluş yolunu, bu hadis-i şerif, bizlere göstermiştir. (İnsanların (milletlerin) dinleri, kendilerini idâre edenlerin dinleri gibi olur!) hadis-i şerifi de, müslümanların çalışarak, kafirlerden üstün olmasını emir buyurmaktadır. Bu hadis-i şerifleri iyi anlamalı ve dört el ile sarılmalıdır].